

OSLAVY 55. výročí VŘSR a 50. výročí SSSR

6. 11. 1972	Slavnostní zahájení měsíce československo-sovětského přátelství (kulturní vložka ZDŠ, promítnutí filmu)	pořádá SČSP
6. 11. – 27. 11. 1972	Ruské a sovětské umění a literatura (výstava obrazů a knih, večer filmů)	Osvět. beseda a fotokroužek Velkovýkrmný
7. 11. 1972	Oslavy 55. výročí VŘSR	ZDŠ Smiřice
7. 11. 1972	Rozhlasové pásmo k 55. výročí VŘSR	Rozhlasový kolektiv
7. 11. 1972	Výstavka dopisů a dopisových dárků ze SSSR	ZDŠ Smiřice
15. 11. 1972	„Jak se učí v SSSR“ (přednáška)	Osvět. beseda
20. 11. 1972	Veřejná schůze KSČ	Měst. org. KSČ
13. 12. 1972	Beseda o celinách	ZDŠ Smiřice
16. 12. 1972	Dětská akademie (v sále Dvorany)	ZDŠ Smiřice
19. 12. 1972	Rozhlasové pásmo k 50. výročí SSSR	Rozhlasový kolektiv
20. 12. 1972	„Co víš o SSSR?“ (soutěž žáků)	ZDŠ Smiřice
20. 12. 1972	Zájezd na výstavu „50. let SSSR“	ZDŠ Smiřice
21. 12. 1972	Oslavy 50. výročí SSSR	ZDŠ Smiřice
během měsíce prosince	loutková představení hry sovětského autora „Káčátko“	loutková scéna

55. výročí VŘSR

Letošní výročí Velké říjnové socialistické revoluce je velmi vhodnou příležitostí k zamyšlení se nad padesátiletou vítěznou cestou jejich idejí, nad vývojem prvního socialistického státu světa, nad vztahy naší země a našich národů k Sovětskému svazu.

Myšlenky Velkého října, které před pětapadesáti lety otřásly světem a daly se na pochod od břehů Něvy, se dnes šíří již po všech kontinentech naší planety. Byly prověřeny hned při zrodu socialistického státu v ohni občanské války a intervence, mnohaletou ekonomickou a morálně politickou bloádou kapitalistického světa. Zoceleny v plamenech druhé světové války, staly se ideje Velkého října v našich dnech rozhodující politickou silou. Do Říjnové revoluce se naše národy spíše pasivně opíraly o ruskou slovanskou velmoc a čerpaly z ní morální sílu v zápasech o národní existenci. Ve Velké říjnové socialistické revoluci viděly naše národy konkrétní východisko svého boje za získání národní svobody a sociální spravedlnosti.

A nejen to! Ve Velké říjnové socialistické revoluci se rozvinul už společný boj našeho revolučního dělnictva po boku ruských revolucionářů. Na 20 tisíc československých rudoarmějců stálo se

zbraní v ruce v řadách ruského revolučního proletariátu. Mnozí z nich pomáhali dobývat Kronštadt, Zimní palác, zúčastnili se v bojích čapajevovské divize, v Buďonného jezdecké armádě, bojů u Caricynu, na Bajkale a byli s revolučními veliteli osvobozeneckých měst. Mnozí z nich zpečetili novodobé československo-sovětské přátelství a vztahy, budované na principech proletářského internacionalismu krví.

Léta, která uplynula od vítězství ruských dělníků vedených V. I. Leninem a bolševickou stranou potvrzují, že myšlenky VŘSR svou věčně pravdivou životodárnou silou hluboce ovlivnily vývoj lidstva.

Velkou říjnovou socialistickou revolucí začalo období přechodu od kapitalismu k socialismu. V tom spočívá její historický význam. Na díle, které začal Říjen, pokračuje dnes socialistický tábor, celé mezinárodní komunistické hnutí a pokrokové síly lidstva.

Městský národní výbor

Selské bouře na Smiřicku v roce 1775

II.

Smiřické panství, které sousedilo s panstvím šporkovským-hořeňovským, bylo proti tomuto známo vyššími robotními povinnostmi. V rodině Šporků přežívaly ještě tradice osvětleného racionalismu, jehož nositelem byl známý budovatel kukského areálu, hrabě František Antonín Špork. Úřednictvo, vedené nutností napodobovat způsoby svých pánů, se na tomto panství nechovalo tak drsně ke svým poddaným, jako na řadě panství jiných. Již vzájemné srovnání poměrů vedlo lid na Smiřicku k většímu odporu proti vrchnosti.

Tyto ztížené životní podmínky vedly v roce 1775 k prudkému rozvoji protipanského povstání, zejména v blízkém okolí Smiřic.

K velmi zajímavé epizodě došlo v blízké obci Ples. Zde odmítli poddaní vykonávat robotu, spojenou s krmením panského dobytka.

Panský purkrabí Karásek najal pro tuto práci dělníky, dnes by je bylo možno označit jako stávkokaze. Vlkovští, kteří se dověděli o tomto porušení solidarity vzbouřenců, se sebrali v počtu asi 10 lidí a najaté dělníky zbili klacky, až třem způsobili vážná zranění. O vážnosti incidentu svědčí to, že těmto třem byla ještě týž den podána svátost umírajících. Není však známo, zda opravdu některý ze zbitých na následky zranění zemřel.

Tato akce vyvolala vojenský zásah ve Vlkově, který však byl předvídavostí vlkovských zmařen.

Poručík Freytak, který velel setnině vojáků umístěných ve Smiřicích, přibral 20 vojáků z hradecké posádky a 20 z posádky jaroměřské a provázen 3 poddanými, kteří se propůjčili k vyzvědačské práci pro vrchnost, vyjel v noci 18. 3. do Vlkova zadržet 5 z oněch deseti.

Vlkovští však měli postavenou hlídku, která zvoněním vzbouřila celou obec. Někteří z vlkovských vyjeli pro pomoc do sousedních obcí. Té se jim v plné míře dostalo. Pomoc z Holohlav organizovali již minule jmenovaní Viznar a Špringer, kteří svoji aktivitu později odpýkali na šibenici.

Důstojník zatím zatkl 3 z hledaných 5 poddaných a ustupoval s vojskem směrem ke Smiřicím. Na cestě však byl zaskočen houfem asi 700 lidí, kteří vnikli i mezi vojáky, takže při tehdejšímu způsobu

boje nebyla jednotka schopna účinné akce. Na nátlak vzbuřenců byli 3 zajatci propuštěni na svobodu a vojsko se stáhlo zpět na smiřický zámek.

Zajímavá je poznámka děkana Uhlíře, že sedláci, které měl laskavostí knížete (Jana Václav z Paaru) přiděleny k robotě z Holohlav, též odmítali robotovat. Tato poznámka svědčí o tom, že ještě v roce 1775 měl kníže z Paaru určitá práva na panství, které již v roce 1770 podle jiných pramenů postoupil císařské komoře.

Po celkem nekrvavých potyčkách na smiřickém zámku již 20. 3. ráno vnikli poddaní na zámek ve Chvalkovicích, kde si vynutili na svobodném pánu Janu Dobřenském zápis o úplném zrušení roboty a dávek a navíc o úplném zrušení poddanství. 21. 3. si vynutili nevolníci v počtu asi 2 000 lidí podobný zápis v kukském klášteře. Dosud probíhala v okolí Smiřic vzpoura bez výrazného použití násilí ze strany shromážděných sedláků i ze strany druhé.

23. 3. však hrabě Špork jednal se svými rychtáři na zámku v Hořiněvsi o konání robotních povinností. Uprostřed jednání dosud oboustranně neúspěšného, kdy hrabě poukazoval na mírnost povinností na svém panství, rychtáři na válečné útrapy a nedávný hladomor, byl zámek napaden sedláky z hor, pravděpodobně z okolí Dvora Králové. Než hrabě podepsal požadované svobody, byl zámek vydrancován a značně poničen. To bylo údajně první ze šlechtických sídel, zničených v tomto povstání.

Hněv poddaných se obrátil i proti církevní vrchnosti, která byla v některých případech stejně nemilosrdným pánem jako vrchnost světská.

Že s viníky trpí i nevinní, to poznal františkánský kaplan v Nedělišťích, který, ač chudý, musel se vykoupit od vzbuřenců celým svým majetkem 16 zlatých.

Poměrně bohatý a mocný děkan holohlavský Uhlíř, který dle soudobých poznámek nebyl zlý člověk, se zachoval obezřetněji. Své cenné věci i sebe ukryl na smiřický zámek a na děkanství si vyžádal vojenskou stráž. Obdržel 10 vojáků z Colloredova pluku, kteří děkanství obsadili. Vzbuřenci, kteří se však dozvěděli o vojácích, ani děkanství nenapadli.

V těchto dnech se však hlavní dění selského povstání již značně vzdálilo od Smiřic a z jejich blízkého okolí. Z hlediska dnešních znalostí lze říci, že vzbuřenci, kteří byli vedeni touhou po svobodě, byli v této době soustředěni selským guberniem a postupovali směrem na Prahu. Za nimi se táhly loupeživé tlupy, které pouze využily příležitosti ke svému obohacení a s vlastní vzpourou neměli nic společného.

Rozbití hlavních proudů povstalců a vítězství Wallisova pěšího pluku u Chlumce bylo podnětem ke krutým represáliím ze strany vítězů. Popravy bez řádného soudu byly provedeny nad 3 selskými vůdci u Prahy, v Trutnově způsobil masakr hrabě Lamberk a hrabě Landolf si počínal stejně u Českého Dubu.

Současně byl před soud postaven poručík Freytak, který propustil 3 vlkovské poddané. Soud proti obviněnému postupoval velmi tvrdě, ale velitel pluku svědčil v tom smyslu, že poručík měl zákaz použít střelné zbraně a tudíž se nemohl proti sedlákům účinně postavit. Tím bylo od poručíka odvráceno nebezpečí, které mu pro jeho rozumné, od důstojníka neočekávané jednání, hrozilo.

Soudobý kronikář, když hodnotí příčiny vzbuření, často hledá je tam, kde nebyly, ale v závěru správně říká, že lid byl dávkami a povinnostmi přetížen, že byl posléze dohnán k zoufalství.

Tím končí historie selských bouří roku 1775, které vlastně plně propukly 19. 3. ve Smiřicích. Tím končí také historická etapa, ve které mocný feudál a ještě častěji jeho dosazený úředník páchali svévolná násilí na svých poddaných, kterým upírali právo na svobodu myšlení i jednání.

Boj poddaných za tyto svobody krok za krokem zatlačoval feudální práva, až v roce 1781 byl korunován zrušením nevolnictví v Čechách a na Moravě. Pro Uhry, tedy i Slovensko, prosadil Josef II. tento patent proti odporu šlechty až v roce 1785.

Ing. Lubomír Kupka, muzejník

SMIŘICKÉ MEDAILÓNKY

MUDr. Otakar Jedlička

spisovatel a městský lékař ve Smiřicích

Narodil se 22. prosince 1845 v Hoříněvsi, kde jeho otec Jan byl dlouholetým vrchnostenským lékařem a v posledních letech života i starostou obce. Matka Marie zemřela již v mladém věku 25 let a o osiřelého synka se staraly její sestry: zprvu Anna a po jejím provdání Barbora, která byla hospodyní v rodině majitele smiřického panství Liebiega.

Do školy začal chodit ve svém rodišti v Hoříněvsi, později byl dán na německou hlavní školu v Broumově. V 11 letech vstoupil do královéhradeckého gymnasia, které tehdy bylo ještě německé, ale vlivným působením uvědomělých Čechů – profesorů Kosiny, Niederleho aj. stali se i jejich posluchači vřelými a rozhodnými vlastenci.

Po maturitě v r. 1864 začal studovat na lékařské fakultě pražské university. Již po třech měsících jeho vysokoškolských studií zemřel jeho otec a od té doby nastává mladému studentovi trpká škola života, provázená bídou, nouzí a často i hladem.

V této těžké době objevují se v různých časopisech a denících Jedličkovy první literární pokusy (dopisy, fejetony, arabesky, novely a povídky) a hubený honorář za ně byl Jedličkovi jediným skromňoučkým příjmem. Válku v r. 1866 prožil u své tety Barbory („Bábinky“) ve Smiřicích, odkud zasílal i obrázky z bojiště, uveřejněné v Národních listech pod názvem „Mezi Hradcem Králové a Josefovem“.

Po návratu do Prahy, kde po válce pokračoval ve studiích, byl stále literárně činný a účastnil se i pražského spolkového života. Byl i členem Umělecké besedy. Pro chrudimský časopis Koruna přeložil Tolstého povídku Polyhuška.

Jeho rozsáhlá činnost veřejná a literární byla však Jedličkovi překážkou v dokončení studií, proto se r. 1874 činnosti žurnalistické vzdal a usilovně se věnoval studiím. Také v tomto období našel podporu u svých přátel ve Smiřicích a zejména v rodině tehdejšího poslance Pražáka ve svém rodišti – v Hoříněvsi.

V roce 1875 byl prohlášen doktorem lékařství a v únoru 1876 byl ustanoven MUDr. Ot. Jedlička lékařem v Poličanech, kde napsal cenné objemné dílo „Boje v Čechách a na Moravě r. 1866“.

V Poličanech dlouho nepobyl. Od 1. ledna 1878 stal se městským lékařem ve Smiřicích. S nejkrásnějšími nadějemi a pln myšlenek a plánů přišel do Smiřic, kde si záhy získal oblibu a řadu upřímných přátel, zejména ředitele Petra Pavla Skořepu. Věnoval se svému povolání s veškerou láskou a nezanedbával při tom ani tvorbu literární. Když se v celém okolí rozmohla v r. 1882 epidemie neštovic, ukázal se dr. Jedlička svědomitým a výborným lékařem. Byl dnem i nocí na nohou a neustal, dokud tehdy nebezpečná epidemie nezmizela. Na jeho lidumilnou činnost

vzpomíná po letech rád i známý český rytec – smiřický rodák Eduard Karel, který mu vděčí i za odhalení svého talentu a další životní a uměleckou kariéru.

V důsledku nepochopení a nešťastných událostí rodinných duševně rozrušen onemocněl dr. Jedlička i tělesně a odjel na léčení do lázní Píšťan. Své vzpomínky na ně uveřejnil v Květech.

V roce 1883 na počátku února zrána při cestě k nemocnému nastydl. Několik dnů poté ulehl a již nevstal. Z lehké churavosti se vyvinul zánět pohrudnice, spojený se žaludečním katarem a v zápětí se objevily i hrozné známky plicní tuberkulózy. O životě Jedličkově nemohlo již být pochyb. Poležel si několik měsíců na trpném lůžku, kde 27. června 1883 dotrpěl.

Ironie osudu: Narodil se ve šlechtickém zámku v Hoříněvsi, zemřel v císařském zámku ve Smiřicích a celou dobu svého života od útlého mládí prožil v útrapách.

Pohřeb MUDr. Otakara Jedličky 30. června 1883 byl mohutným projevem úcty a lásky, které se těšil nejen v srdcích tisíců účastníků a přátel ze Smiřic, ale i celého širokého okolí, přijeli se s ním rozloučit i jeho přátelé z Prahy.

Rov jeho na smiřickém hřbitově zdobí obelisk, zhotovený sochařem Suchardou z Nové Paky z hořického pískovce, ozdobený věrnou podobou Dr. Jedličky v bronzovém medailónu od mladého umělce Procházky z Prahy. Do pomníku je vtesáno heslo, které dr. Jedlička vepsal do pamětního listu „Národ sobě“ v r. 1880:

„I prostý řadový bojovník jest šťasten, může-li umřít s hrdým povznášejícím sebevědomím: Konal jsem v boji za tebe, vlasti má a lidstvo svoboda svatá, dle sil svých svoji povinnost.“

Z Almanachu, který byl v péči Výboru a za redakce dr. V. Ryby vydán k oslavě odhalení pomníku dr. Otakara Jedličky ve dnech 6. – 7. září 1884 vypsál a upravil

kronikář Petr Zahálka

Z historie Smiřic

Smiřice vznikly v období raného feudalismu. Byly založeny jako panské sídlo s dřevěnou tvrzí, postavené mezi labskými rameny ve druhé polovině 13. století.

Místní jméno je odvozeno od osobního jména zakladatele obce lidí Smírových.

Leží na náplavech řeky Labe v úrodné oblasti Polabí.

Výstavbou zámku jako přímého dědice a nástupce tvrze se mění podoba i tvářnost krajiny. Je svědkem rozkvětu i úpadku šlechtických rodů, povstání a vzpour. Smiřický zámek byl dokončen v 17. století a přestavbou vznikl čtyřkřídový objekt o dvou patrech s nádvorními arkádami. Vliv baroka je dochován v raně barokovém portálu.

Mezi majiteli se vystřídaly různé šlechtické rody: Smiřičtí, Trčkové, Gallasové, Šternberkové. Bratři Antonín Pankrác a Rudolf Gallasové dali Smiřicím roku 1659 právo vlastní pečeti a znaku.

V době majetku pánů ze Šternberka na přelomu 17. a 18. století byla vystavěna barokní zámecká kaple Tří králů.

Tato pamětihodnost je právem obdivována jako umělecká památka baroka s charakteristickým stavebním stylem, který nabyl převahy v pobělohorské době. Bylo v něm vystavěno mnoho klášterů, kostelů i honosných šlechtických sídel, například chrám sv. Mikuláše na Malé Straně

v Praze, sochy na Karlově mostě, ale i zámecká kaple ve Smiřicích. Nejvýznamnějšími českými malíři byli v 17. století Karel Škréta, v 18. století Petr Brandl. Ze sochařů 18. století nejvíce vynikl Matyáš Braun, z architektů Giovanni Santini a Kilián Dientzenhofer.

Baroko odevzdalo nejvíce ze svého tvůrčího vzepětí, a proto právem má svou přitažlivost.

Současná doba výstavby socialismu je orientována v našem městě na zemědělskou výrobu a zpracovatelský průmysl. Největším závodem je Velkovýkrmna státní statek, nositel Řádu práce a provozovna Gigant s mléčnou farmou, Východočeské cukrovary, Východočeské konzervárny a lihovary, Dřevotvar, Okresní stavební podnik a závod krmiv. Je zde škola základní devítiletá, zvláštní a předškolní zařízení.

Město je přirozeným střediskem okolních obcí s vybudovanou moderní sítí obchodů, služeb a zdravotnických zařízení s probíhající výstavbou sítě kanalizací a komunikací. Má 2.500 obyvatel.

Československý socialistický stát postupně přispíval nemalým nákladem na udržení kulturních hodnot.

Městský národní výbor ve Smiřicích děkuje všem pracujícím, vedoucím závodů a všem spoluobčanům za trvalou péči o místní kulturní památky.

Městský národní výbor ve Smiřicích přípravou „Průvodce“ chce připomenout, že nebýt května 1945, nebylo by ani tohoto kulturního bohatství, jež v naší krásné zemi nahromadily věky. Nebylo by ani nás, kteří žijeme v tomto období rozmachu socialistické společnosti.

Průvodce po pamětihodnostech Smiřic je výrazem vděčnosti k zachování kulturního dědictví minulosti a je vydáván při příležitosti 27. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

Městský národní výbor ve Smiřicích

Vzorná spolupráce rodiny se školou

Zinaida Fajmová je žákyní ZDŠ ve Smiřicích, okr. Hradec Králové. Tato škola dociluje každým rokem velmi dobrých výsledků ve sběru léčivých rostlin. V minulém roce se umístila na prvním místě v rámci okresu.

Otec uvedené žákyně pracuje jako traktorista ČSSS Smiřice, matka je v invalidním důchodu. Žákyně stále vykazuje po řadu let nejlepší výsledky ve sběru. V loňském roce kromě léčivých rostlin ještě odevzdala 325 kg kaštanů. V letošním roce odevzdala celkem 49 kg vzorně usušených léčivých rostlin prvotřídní jakosti (květ bezu černého, lodyha přesličky rolní, list kopřivy, květ řebříčku, květ lípy a list maliny).

Uvedené množství není výsledkem práce samotného děvčete, pomáhají jí i další členové rodiny, která dobře spolupracuje se školou a současně pomáhá našemu národnímu hospodářství.

Mezi další vzorné sběrače patří žáci Svoboda a Menger z 9. tříd, kteří také vykazují pěkné výsledky. Většina žáků vzorně plní mimoškolní povinnosti, chápe pomoc republiky vštěpovanou školou a rodinou.

Ředitelství základní devítileté školy děkuje všem žákům a jejich rodičům za příkladnou spolupráci ve sběru léčivých rostlin, neboť tím pomáhají zvyšovat efektivnost našeho socialistického hospodářství.

Jan Pondělíček, učitel ZDŠ

Zpravodaj č. 14 – náklad 250 výtisků – povoleno ONV Hradec Králové 15.VI.1970 čj. 818/70 –
odpovědný redaktor s. Josef Liška, redakční rada ss. Dr. Jandera, Ing. Kupka, Mach, Novotný,
Zahálka, Zilvar.

Vychází 1x za dva měsíce – říjen 1972